рригача мехкий пролетареш, вiашагiкхета!

НАЬСАРЕН КОЛХОЗХО

АССР Наьсаран ВКП(б) Райкоман Райисполкоман орган

Арахьара 3-гlа шо ду.

№ 43-44 (224-225)
ШИНАРА
17
июнь
1941 шу.

Хьакъ, номера мах 10 кап. ду.

Районе заема язбалара лелам

16 июне сарахьийнарча хьоркlаьмагlа районера берригга болхлойн гlуллакхара бараш 100 проц. чулацийна заема язбаларш, уьш 329.870 сома хlоьтинна (бетта долча планан фондах 87 проц.), совхазарча заема 254.055 сома хlоьтинача мотиге.

Хьаркой секторерча хьаьлга мотергаоча 5.683 сага 4.867 саг хlоьттина 139.030 сома, сома 66.000 сома хlоьттинача мотиге. Ишттача гlуллакхаша, хьаркой секторе хlоьтинарех, хьаьхьагаман хьаркоша шоайн хlоьтинача облигацех карра дlаяннид 75.000 сом.

Заема язлуга дlахо а лелаш да.

СССР СОВНАРКОМЕ

Колхозашка хьайбашта доакъар дукхагlа хилийтарна де дезарех

СССР Адамий Комиссарий Советан тlеийдийб „Колхозашка хьайбашта доакъар дукхагlа хилийтарна дезарех" боле сецам.

СССР Адамий Комиссарий Советан бегlиделга, СССР Совнаркомеи ВКП(б) ЦК-и 1939 шера 8 июлера „Колхозашка общественни хьайбий леладелга дегlадоаладарна дезарех" боле сецам чакхбаккхарах колхозашка общественни хьайбий леладелга дегlадоаладара гlулакх кергагlдойнна цlенкоштара хьаш хилар. Колхозашкарча доахний дукхал 1939—1940 шш. 15,6 миллионегара 20 миллионе кертага хаьчалой дегlаенай; хьакхарчий дукхал 6,6 миллионегара 8,2 миллионе кертага хаьчалой; жий газарийн дукхал 27,2 миллионегара 31,8 миллионе кертага хаьчалой. Хьайбий лелад(а)ра фермий чу шагlа дегlаьнний 375 эзарнегара 422 эзарнега хаьчаной.

Цунца цхьан хана СССР Совнаркомо оттадаьд доакъарий база дегlайоагlийтла колхозашка хьайбий лелалар дегlадаро тlехьхьийсе хилар, из дукхала а хьайбий хьайбий хьацl чекхагlа дукхагlа хилийтара, хьаьстта а цар продуктайн доладаро.

Дукхача колхозашка шерагара кертага хьовчашьц йоа хьакхарчий доакъарех гуладрех планаш, уж хьочаьшьа ца lеш, тlехьхьовчаьшьа доакъар торо йолашшь а; дукха доакъарех ца хьовкаш а чу ца хьалш кестт-кеста доа; гуравьн йоалстайна культурий чу дизаш чу а йолл, цунах артiбалл а даз.

Цlенкоштара хьовчам бовзар да хетта дlайийна бьлкаш цlенкоштара хьовчам бовзар тlехьаьдуайтыйтал, цо доакъарий хьовчал йовргехи цар доакъарх хьаьхьал доакъарх хьуал.

Дукхача колхозашка леладен дайн йоаш дьгlекаши товелга, цар систешарагlа доакшьи хьайбаш хьовтайтыла кулайт, из цар продуктайн лоаду.

Хьаьстта а хьовчам бовзаш во шт lаьнна колхозашка хьайбаш йоада йоалл доакъарешта— силосыда, сеноснишка—lелавдинн. Колхозашка тlоада йоалла доакъар хьовчам бала ца хилар йоаш хьа а ца хьаьш хьайбий доакъаргаш шо дукха вовт хьайбанашт а бовзча оттабу. Колхозашка хьовчам бала хьастаяьц доакъарий силосеши, силосаьн доакъарий хьорбаций хьай культураш хлерие дола даьтташ. Каст-кеста дlайийна доакъарий культураш колхозашка гlуланиш деш лела ца хьаг, из бакъаь долаш доакъарий силоснийд, хьорбаций хьай, силосаьн культурий хьраьхьаьмаш хlаьно а дlе да.

Цунца цхьан хана хьала латташ колхозаш хьала латтарий-хьаькалойн болх хьаьхуайш доакъарий хьаьхьаьамаш деаарий колхозашка хьа lалашьата йоахкий хьайла а.

Ишттa, Краснодарски крайн Славянски районерча „Красный таманец" яхача колхозе н. Лындин гектара тlара юкъерча ловргlамашгlа доакъарий свеклай 1.404 центнер хьоккай. Колхозакоча-нахьсесо н. Зьюхова Горьковски облести Починковски районерча „Заря коммунизма" яхача колхозе 5 гектар йоача лаьттан хlара гектара тlара доакъарий свеклай 1.790 центнер хьоккай.

Бурят-Монгольски АССР Селенгински аймакерча ВКП(б) XVIII съезда цlерагlча колхозерча цомашлелаеча н. В. А. Герасимова, цомашка моттигера лаьтта товау хlоараш а хьайта, уж тlоеша кlотергахи цlена а н. 1939 шера хlара гектара тlара хьал 92,6 центнер хьоккай, массаьн а хьор но йоаккаш йоача 10—12 центнера коьмэтта.

Доакъарашта силос йоалара планаш тlехьхьовчаьшьаьй Украински ССР, Ростовски Смоленски областий колхозаша. Калинински областин колхозаша 1940 шера доакъарашта силос йоалара план хьовчашьаьй 182 проц., 1939 шера йоалача 200 эзар тоннаш дукхал 730 эзар тонна силос а йоалла.

СССР Совнаркомо лоарll колхозашка хьайбашта йола доакъарий база тlехьайсар областий, крайн, республикий советски органашцей бахьа цlенкоштара хьовчам бовзар хилар.

Общественни хьайбий дукхалаш цар продуктайн дlахо дегlадаргlоьча, тlоадал йоалача, концентрированни доакъарешта хьайбаш дизаз lалашдара хьалла дукхала дуладьенна хилара ловргlам а беш, СССР Совнаркомо Адамий Комиссарий Совето сецам баьб:

1. 1941 шера деаз колхозашта оттадолча колхозий фермашта дола хьайбай хlара керта, юкъерча ловргlамагlа, шера lоадл деза доакъарий ер бовргаша (центнерий ловргlамагlа):

Республикаш, крайш, областаш	Цlена доакъарна [illegible]			Тlокха йоала доакъарш		
	[illegible]	[illegible]	[illegible]	Латта	[illegible], га	[illegible], га
Архангельски, Вологодски, Кировски, Мурмански областаш; Коми, Марийски, Удмуртски АССР; Карело-Фински Белорусский ССР	35	26	4,5	30—35	3—5	50—60
Смоленски, Ярославски, Ивановски, Орловски, Тульски, Горьковски областаш; Татарски, Чувашски, Мордовски АССР	34	24	4	35—40	3—5	50—60
Московски, Ленинградски, Калинински, Рязански областаш	34	24	4	40—45	3—5	50—60
Пензенски, Куйбышевски, Саратовски, Чкаловски, Тамбовски областаш, Волгерча Немций АССР	32	22	3,5	35—40	3—5	35—40
Омски, Новосибирски, Челябински, Свердловски, Молотовски областаш; Алтайски, Красноярски крайш; Башкирски АССР	35	27	4,5	30—35	2—3	30—35
Хабаровски, Приморски крайш; Читински, Иркутски областаш; Бурят-Монгольски, Якутски АССР	35	26	4,5	10—20	1—2	20—25
Украински ССР	30	22	4	50	17	50—60
Молдавски ССР; Крымски АССР; Курски, Воронежски областаш	30	22	3	40—45	3—5	50—60
Гуржий, Армянски, Азербайджански, Туркменски, Таджикски, Узбекски ССР	27	15	1	10—15	1—2	20—25
Черсий-Балкарой, Кхьабсе-ден-Хlирой, Нохчи-ГlалгIай, Дагестански, Паламской АССР, Киргизски ССР	27	17	1,5	10—20	1—2	20—25
Краснодарски, Орджоникидзевски крайш; Ростовски, Сталинградски областаш	30	20	3	30—35	2—3	30—35
Казакски ССР	30	22	3,5	10	1	15—20

Цул совгlа, бахьаьна ловргlамда тlоадал йоалла доакъар lоадаш цхьан говра 1—3 центнер, цlаьха УССР гlалла—4 центнер, жена— 0,5—1 центнер цхьан керта, салазара керта—0,1 центнер. Цlаьха хьакхарчашта дола гlома доакъарешча хьаьнийн 3—6 центнер кулайтыла белгалдар.

2. СССР Наркомзем, Союзни автономни республикий Совнаркомаш, крайисполкомаш, облисполкомаш доакъарийла йоала доакъарех lоадара оттабаьча бовранга хьакха 15 июнь тlеххачалехьа дерригача тайпашкарча доакъарий план тераза ловргlамагlа хlара районега, цlаьха районе—колхозашка дlахачийта, из деш колхозашка пачхьалкхенна алхаш ергlоаца йол йоаза дlаьгара, колхозий общественни хьайбаш доакъарешца дизаз lалашдара, цlаьха ишттa колхозашца хьаьстта шоашта лелаеча хьайбанта хьаьхьагаман денаш доакъарешта телара ловргlам а беш.

3. Союзни автономни республикий Совнаркомашта, крайисполкомашта, облисполкомашта муха лулба доакъарешта lоадара дола хlара районий боврашта оттадеш уж 20 процентага хаьчалаш кlезагlа е дукхагlа хилийта, юкъерча ловргlамагlа областе гlолла чlоагlбаь хьайбай хlара керта доакъарешта lоадара боврам моттеш хьайбанаш а бергlбаьнна.

4. Оттадаьча бовраммша хьакха колхозашка дерригача тайпаш дола доакъарешта гулдара план шой хьаьнаьь хьовчашьара белхтоехьа хьаьстта колхозий председателаша шоашта тlабуладьа, цlаьха районашка гlолла—райисполкомий председателашта.

I.

СИЛОСА ДОАКЪАРЕХ

1. Колхозашка 1941 шера силос йоалара план 24677 эзар тонна 1942 шера 30630 эзар тонна йоалла оттайойла, республикашка, крайшка, областешка гlолла дlа-са а хьйсеш (эзар тоннай ловргlамагlа):

	1941 шера	1942 шера
Украински ССР	3.600	4.400
Белорусски ССР	1.200	1.400
Азербайджански ССР	100	180
Гуржий ССР	120	150
Армянски ССР	75	90
Туркменски ССР	10	15
Узбекски ССР	60	85
Таджикски ССР	10	15
Киргизски ССР	150	200
Казакски ССР	300	450
Карело-Фински ССР	80	100
Молдавски ССР	20	40
Алтайски край	1.000	1.300
Архангельски область	300	400
Башкирски АССР	500	600
Бурят-Монгольски АССР	100	150

(Дlахьедолар 2 агl. тlа ду)

Колхозашка хьайбашта доакъар дукхагlа хилийтарна де дезар

(Ер йlалойдоар да. Хьалхарчунга I-ча оагlон тlа хьажа).

4

	1940 шера	1941 шера
Вологодски область	700	800
Ворошиловски область	400	430
Горьковски область	350	500
Дагестански АССР	24	43
Ивановски область	250	261
Иркутски область	[illegible]	150
Черк-Балкарийн АССР	170	200
Калинински область	1,000	1,340
Гlалмакхой АССР	33	50
Кировски область	430	500
Коми АССР	120	140
Краснодарски край	550	610
Красноярски край	440	450
Крымски АССР	220	230
Куйбышевски область	350	400
Курски область	400	400
Ленинградски область	600	800
Марийски АССР	90	90
Молотовски область	300	340
Мордовски АССР	90	145
Московски область	800	[illegible]
Волгера Немций АССР	130	200
Новосибирски область	1,100	1,250
Омски область	1000	1,100
Орджоникидзевски край	450	460
Орловски область	380	400
Пензенски область	350	300
Приморски край	70	81
Ростовски область	500	600
Рязански область	250	300
Саратовски область	[illegible]	281
Свердловски область	350	400
Къилбаседа-Хирой АССР	23	40
Смоленски область	[illegible]	[illegible]
Сталинградски область	300	410
Тамбовски область	150	200
Татарски АССР	350	400
Тульски область	[illegible]	[illegible]
Удмуртски АССР	[illegible]	230
Хабаровски край	80	110
Челябински область	300	300
Нохч-Гlалгlай АССР	20	43
Читински область	100	120
Чкаловски область	300	400
Чувашски АССР	100	150
Якутски АССР	35	41
Ярославски область	430	550
Мурмански область	1	2

Союзни автономни республикий Совнаркомаш, крайисполкомаш, облисполкомаш дlакхайдийла йойла силос йоллар лаам 15 июнь тlекхочачу дlера районашка, цlера районе — дlера колхозашка дlакхачийта.

2. Iалашдолаш силосан культурий къуьгьмаш 1941 шера гектар тlера 100-120 центнерал кlезигагlа ца хилийтала, силосан культурий къуьгьмаш дlакхачорна ер тlуьхьнаш чаккхдоккхача колхозашта тlе а дуьллаш:

а) силосан культураш — гидуьргаш, [illegible], сорго, доакъарий кабуц, [illegible] — латта тойдача кlелашаш дина товдалла латтташка, хьайбаш делалочу фермашна силосан [illegible] кхачашна хуьйле гергагlа дlаюкъоз;

б) латта дика тодар, [illegible] дlеро шера муьтlарагlа [illegible] дlайийнарг муьтlарий [illegible] оасар дов мутlарашнара оасаре бьецаш дlакхар Iалашдаргда. Силосан культураш хьаьа тlехьа ца йоалийтал [illegible] хьамахьа [illegible] хьаьжашьель а [illegible] боалаш [illegible] шерах силос йоалари Iалашдаргаш;

в) дlайийначь силосан культураш массадарча [illegible];

г) [illegible] силосан культурий [illegible] къуьгьмаш доакъарах колхозой [illegible] [illegible] ттадлача культурий тlех дьаькхаш [illegible] бовраманга [illegible] [illegible] тlа мах телар оттадаргда.

3. Дlайийначьа силосан культураш [illegible] силос йоллара дукхагlа [illegible] лайда [illegible] эрий тlа [illegible] бьецаш, оасара бьецаш, товеш, [illegible] доакъарий, [illegible]

мическе, бьецадарий культурех дlаястарех (шекар свекла, [illegible], бьецадарий, кортофлай чlагlах).

Из белгалъе бедан гуо а ву, кукка силос йоллийта чаккхдьеса колхозашта хьу тlе мах телла оттадолла отташьа планна совгlа колхозо еззна силос кхоллачlа даьхча боврима.

3. Силосан культурий кхуьелла планаш тlехьдьаларжа дlакхьестача кlаснех а ерий тlехьачача бьецех а силос йолларан кхьу тlе тоье мах телоба колхозашта лаьче бесса латуреш — силосан е [illegible] прем [illegible] оттаьча порядкагlа из хьайбай продуктешца е [illegible] хуьйла.

4. Доакъарийна силос йоаллара кхьу тlе а кlезиг хилийтара дукхе [illegible] тlоадам йойла зонашарча колхозашта могадолда дlаюз кlезиг дина хьуъхьача участкашна [illegible] тlе силосан культураш — доакъарий кабуц, сорго, суданка, кьамlаш, гидуьргаш, хьайбийна культураш дlаювлга.

5. Колхозашта могадолда областий доакъар дlавоча хьуъгlа [illegible] кургlоасча дукхала силос [illegible], из Iалашша, [illegible] [illegible] юттала.

6. Силос дийсга [illegible] килийтара а цул дикал доакъарна а [illegible] доргдоашие довролане, хьуйлд йолла хьайбай [illegible] фермашш, кlала нушта же а хьаьжарчий а [illegible] фермашш [illegible] ерриге колхозаш 1941—1942 шерашта доакъарийна силос йоллара Iалаш [illegible] лаам [illegible] илар, уж кхьахьарча моттигерча [illegible] материалаш (кхуьеш, кирпашаш, тlое) пайда а эцаш.

7. СССР Наркомзем дlакхайдийла йойла 300 кубометрага кхеччала силос чуволла йола стандартни дlаьчан Iоалар хийча а ву, СССР Наркомзем разнорядкага колхозашта дlакхийта 1941 шера 3 эзар 1942 шера 10 эзари.

8. СССР Наркомзем тlедувлада доакъарийна силос йоллара план сезона дlера тракторни силос телачов 800—1000 тоннал кlезигагlа кургlоаовш ца хилийтала [illegible] [illegible] МТС-та отт а ву, цхьа дlахlоттийла. МТС директораш доакъарийна бола колхозий правлениешца дlадийнача культурий, шоаш тlайдача бьецай, доакъарех дlаьхьестарий силос йоллара бахьан [illegible] оттаe.

9. Наркомобщемаш 1941 шера 2 эзар трактории УССР Наркомместпром 12,5 эзар говрийн кагаш йоала а силос теда а машинаш кийчьа дlакхайдийла йойла цхьа [illegible], шера дола [illegible] доакъон [illegible] кlезига а доаллаш.

10. Силосан тlеха дахчаш йоача гидуьргий тlеха климатически хьолеl а цу сорта йоача гидуьргий [illegible] Iоалаш йола оабластий районашш Iалашьеча дуъкъ. Одесски, Николаевски, Сталински, Ворошиловски облисполкомаш Краснодарски крайисполкомаш дlакхайдийла йойла гидуьргий силосан сорташ дохка [illegible] расадникаш курглоа [illegible] районашш [illegible], цу белгалъйача кlера облас [illegible] эрриге дlакхар 800 гектарал кlезигагlа ца кургlоабаш.

11. Доакъарий кабуц доакъарий хьашдахьа силосан культура килийра террен бокхаме массера хилоргlа. Ленинградски, Калинински, Ивановски, Смоленски, Ярославски облисполкомаш, кlала нушта БССР Совнарком дlакхайдийла йойла уж дlера хьахрай а семаш, нушта хьилола а областашк [illegible] Iалашьеча доакъарий кабуц а [illegible] гlа йола [illegible] расадникаш кургlоаш районашш хьолстае, цу белгалъьеча дlера областий республикаш лаам дlадийна кабуц 30 гектарал кlезигагlа а курглоавш.

12. Московски, Горьковски, Ярославски, Смоленски, Рязански, Ивановски областий облисполкомаш дlакхайдийла йойла, кужаш клатеш дуеча кхащне а доаллаш.

II.

ДОАКЪАРИЙ ОВЛАСОНЕХИ ХАРБАЗИЙ ИХАЙ КУЛЬТУРАЕХ

1. Уж союзаца оттадача боарама тlоадаm Iоалла доакъарийш ураллар Iалашдаре дуъкъ, союзни автономни республикий Совнаркомаш, крайисполкомаш, облисполкомаш дlакхайдийла йойла 1941 шера 17 январерча СССР Совнаркомаш ВКП(б) ЦК-и союзаца оттаьча планна тlех доакъарий овласоноаш колхозашта дlавр шерданна Iалашде, дlера колхоз, хьайбаш делалоч фермаш доакъалга хьажаж, 1941 шерахь а дlайийна доакъарий овласонаш е харбазий ихай культураш бола хулийтала Iалаш а дола.

2. 1942 шера доакъарий оабласонаш доакъарий харбазий ихай культураш дlаера лаам 947 эзар га бовраргагlа оттадийла, республикаш, краеш, областашка Iоала уж тайпара дlасе а найсьа (эзар га воргlаьмет):

Украински ССР	210
Белорусски ССР	40
Азербайджански ССР	4
Гуржий ССР	4
Армянски ССР	4
Туркменски ССР	2
Узбекски ССР	5
Таджикски ССР	3
Киргизски ССР	3
Казахски ССР	14
Карело-Финнски ССР	2
Молдавски ССР	3
Алтайски край	18
Архангельски область	4
Башкирски АССР	10
Бурят-Монгольски АССР	4
Воронежски область	42
Вологодски область	10
Горьковски область	18
Дагестански АССР	2
Ивановски область	10
Иркутски область	5
Черк-Балкарски АССР	4
Калинински область	15
Кировски область	10
Коми АССР	2
Краснодарски край	32
Красноярски край	10
Крымски АССР	9
Куйбышевски область	16
Курски область	40
Ленинградски область	22
Марийски АССР	5
Молотовски область	10
Мордовски АССР	8
Московски область	
Волгера Немций АССР	
Новосибирски область	
Омски область	
Орджоникидзевски край	
Орловски область	
Пензенски область	
Приморски край	
Ростовски область	
Рязански область	
Саратовски область	
Свердловски область	
Къилбаседа-Хирой АССР	
Смоленски область	
Сталинградски область	
Тамбовски область	
Татарски АССР	
Тульски область	
Удмуртски АССР	
Хабаровски край	
Челябински область	
Нохч-Гlалгlай АССР	
Читински область	
Чкаловски область	
Чувашски АССР	
Якутски АССР	
Ярославски область	

3. Доакъарий овласоний [illegible] кхьа Iалашдаре дукъе колхозаш [illegible] тlедувлда:

а) дlабуд доакъарий овласоннаш, доакъарий, бьецадарий [illegible] ереш, кхьаьрза лоацарийя [illegible] дlаюча латтташка тlоала дl [illegible] ийсьаелга, колхозаш хоашаш [illegible] огородни латтаех, кlала йоа [illegible] уггаре районашш [illegible] доакъ [illegible] латтах пайда а хlоэ;

б) Iаь тlехь кхийла [illegible] а латтан тlа, хьанкх [illegible] шина доакъаш доха а дь, [illegible] кхийола латта тоду кlаеле [illegible] лекь, тоа а дь, дика кийча [illegible] участкаш тlа шин хьалаза [illegible] кьарий овласонаш дlабуга;

в) шоазнена кlезигаlа доа [illegible] оасар а дl [illegible] кхаза муьтlар [illegible] къуьера латте шеца в доакъ [illegible] цкъоазаш ноаха икан [illegible] могмера латта тоду кlамо [illegible] тоаш, дlайийнача доакъ [illegible] овласонаш къуьста бола [illegible] lучча дур Iалашдеlа;

Уьпафаьхарий овласоний [illegible] къарий харбазий ихай культур [illegible] ккхарна массара заснаш [illegible]

(Йlалойдоар 3 оагl. тlа да)

Колхозашка хьайбашта доанкъар дукхагӏа хилийтарна де дезарех

(Ер дӏаболодар да. Хьалхарчунга 1-ча агӏон тӏа хьажа)

4. Колхозни фермашта юкъе лаьттина 1—3 гектар къовсталойла [illegible] мелдеча фермашна бола [illegible] болча колхозной мехкаш доьхьарий оьллосомаш кхобарна, [illegible] белдарна телача мехкал [illegible], цу колхозашта кхи тӏе дӏа- [illegible] доьхьарий оьллосомий [illegible] 3—4 къаьсттина де а [illegible], кӏента нахта [illegible] тӏех доьхьарий [illegible] дезарех [illegible] тӏех [illegible] кхи тӏе [illegible] дакъа а телла.

Доьхьарий оьллосомийн доьхьа- [illegible] карбозий кхий культурийн [illegible] планаш тӏехькхочуш- [illegible] кхи тӏе тела мел [illegible] бесса [illegible] колхозо правленис оттаьчча [illegible] хьабой продуктанаш [illegible].

5. Къуйбельарчи шерра лаьттан [illegible] районашна колхозашта тӏе- [illegible] общественни [illegible] доьхьарахьа Ӏалашдира [illegible] карбозий кхий культурийн [illegible] доьхьарий карбозиш [illegible], цу гӏуллакх [illegible] лаьтта тоьвчи кӏенкаш тох- [illegible] участкаш къастаьлга, дӏа- [illegible] кхаданна гӏуллакх дар [illegible] дари мутӏерашта юкъера [illegible] дӏавери Ӏалашдина.

6. Хӏора колхозо [illegible] участкаш [illegible] доьхьарий оьллосомаш доьхьарий карбозий кхий культурийн [illegible] дукхала ги [illegible] Ӏалашдойла.

7. Республикий Совнаркомаш, [illegible], облисполкомаш [illegible] дукхагӏа сорте [illegible] доьхьарий оьллосомийн [illegible] карбозий кхий культурийн [illegible] республике, краеш, областе ги [illegible] 1—2 [illegible] доьхьарий оьллосомийн [illegible] карбозий кхий культу- [illegible] доза ги [illegible] рассадникаш 250 гектарал [illegible] Къастаьйнча районашн [illegible] 2—3 [illegible] дукхча [illegible] планаш СССР Наркомзе- [illegible] 1941 [illegible] 1 июль тӏеквагӏа.

8. СССР Наркомзем доьхьарийн [illegible] 1942 шера доьхьарий [illegible] доьхьарий карбозий кхий культурийн ги [illegible] фонд кьа 15 эзар цент- [illegible] бальций.

9. Доьхьарий оьллосомий ги [illegible] балаш союзни респуб- [illegible] Наркомземий „Сортсемово- [illegible]" Ӏалашдойла.

СССР Наркомзема мукъа дукъа доьхьарий оьллосомий ги лелдара [illegible] районашна [illegible] „Сортсемовощ" кийчдора [illegible] рассадник- [illegible] лелдара [illegible] гӏуллакх оттаде. Ги- [illegible] агроперсонал леле- [illegible] мах [illegible] дӏателарна мукъа [illegible] доьхьарий оьллосомий ги [illegible] кийчдара кхьаьа 4 про- [illegible] мах тӏеоетта.

10. Элладарий культурий сор- [illegible] союзни респуб- [illegible] Наркомземнеа почвоведени- [illegible] тӏедулора доьхьарий [illegible] доьхьарий карбозий [illegible] культурийн сорташта тохкан [illegible]

III.

ДУКХАЧА ШЕРИЙН ЦХЬАН ШЕРЕН БАЬЦИЙ ХЬУНИКЪАМАЛ ЛАКХДАРНЕХ УЖ ЛАЬЮЛГА ШЕРДАРНЕХ ДЕ ДЕЗАРЕХ

1. Дукхача шерийн цхьан шерен баьцаш дӏаюх лаьттина 1942 шера 11733,6 эзар гектарага кхачадолда, цар дакъа дукхача шерий баьцаш юкъ 7721,1 эзар гектаре, цхьан шера баьцаш юкъ 4012,5 эзар гектарерга, областашна, краешна, республикашна гӏолла уж тейнара дӏа-са в кийдела (эзар гектарий лоарӏамагӏа):

Республикаш, краеш, областаш	[illegible]	[illegible]
Украински ССР	1286	965
Белоруссин ССР	290	100
Азербайджански ССР	32	5
Гуржий ССР	20	35
Армянски ССР	35	5
Туркменски ССР	30	1
Узбекски ССР	180	5
Таджикски ССР	40	—
Киргизски ССР	50	4
Казахски ССР	250	25
Карело-Финнски ССР	20	2
Молдавски ССР	12	10
Алтайски край	265	10
Архангельски область	35	5
Башкирски АССР	165	60
Бурят-Монгольски АССР	10	25
Вологодски область	120	8
Воронежски область	115	130
Горьковски область	210	45
Дагестански АССР	15	2
Ивановски область	130	20
Иркутски область	20	20
Черкой-Балкарой АССР	15	15
Калинински область	300	10
Гӏалмакхой АССР	18	3
Кировски область	250	10
Коми АССР	10	3
Краснодарски край	170	200
Красноярски край	70	20
Крымски АССР	25	30
Куйбышевски область	180	100
Курски область	150	170
Ленинградски область	185	25
Марийски АССР	50	10
Молотовски область	140	20
Мордовски АССР	40	25
Мурмански область	0,1	0,5
Московски область	180	30
Волгерча Немцой АССР	110	30
Новосибирски область	130	25
Омски область	150	90
Орджоникидзевски край	200	110
Орловски область	190	200
Пензенски область	85	75
Приморски край	10	5
Ростовски область	200	140
Рязански область	190	140
Саратовски область	180	50
Свердловски область	100	15
Къилбседа-Хӏирий АССР	5	6
Смоленски область	210	65
Сталинградски область	140	75
Тамбовски область	70	60
Татарски АССР	180	190
Тульски область	110	170
Удмуртски АССР	110	15
Хабаровски край	10	10
Челябински область	120	80
Нохчи-Гӏалгӏай АССР	26	15
Читински область	25	15
Чкаловски область	120	40
Чувашски АССР	40	20
Якутски АССР	2	2
Ярославски область	140	20

2. Колхозаш доьхьарийла йойла доьхьаройбнча гина йола дукхача шерий баьцаш юкъьанца юхча фойл болча элатий культурашца цхьан кхиа дӏа-, [illegible] дӏа- [illegible], из дӏаьойла юкъьаньа юх фойл болча элатий культурашш дӏеелелла къалагӏа.

3. Доьхьарий культураш дӏаьа лаьтташ кӏезиг ца доьйлитарна колхозаш доьхьарийла йойла кхиза мо дукхачу шерий бальций ги кхоачам болча ца хуле а дӏайойла дукхача шерий бальций цхьан доьхьа [illegible] шерна метева [illegible] доьхьарий культураш—оьллосом ораш, цхьан шерна бальций, оьллосомаш дӏаба.

Кӏенкаш бальций тӏейоьллачуна колхозаш гина 1941 шера къовсталлада дукхагӏа буц тӏелье лаьтташ.

4. СССР Наркомзем, союзни автономни республикий Совнаркомаш, крайисполкомаш, облисполкомаш доьхьарийла йойла цхьан шеран бальций ги лелдарна ер гӏуллакхаш чекхдаке:

а) суьлиин, моьзар, кхьболча цхьан шера бальций ги доккхачу кӏеншагӏдоладаре, гиина из кхачаш йойча областехьна из ги чукъуьйла 1942 шера дехо [illegible] тейнара;

б) 1941 шера июне чекхдолька [illegible] дезергага дӏайойнча [illegible] лелдараш болча, кӏента доьхьарийла дӏайойнчов гиина кхий йогӏа кхи тӏе колхозашта [illegible] а йойла, колхозашна из культура дӏахьелга 1942 шерна а шерахь Ӏалашьеча тейнара;

в) Зейта йойча кхи мутъ лелдарна болба дерергга долаш доьхьа [illegible] долча лиина гиина, Белоруски, Украински, Литовски, Латвийски ССР, Смоленски, Орловски областашна кӏеннта [illegible] доьхьа [illegible] ги дебделга [illegible] кхачача болча доле лаьтташ къовстадолда. 1941-м 1942-м шеш мукъа ца йуш соьхдолда кӏенгга [illegible] доьхьа [illegible] лелдараш пайда хийбелга (опытни-производственни гӏуллакхашнара [illegible]), дерригга долаш даьга гих гиина дӏаргна пайда [illegible];

г) нихьера доьхьарий бальций—гуррех юх кхи, афрекански бора, серадейла, товрой хкаш—кьолга сиддарна 1941 шера мукъа ца йуш соьлдолда цу бальций доьхьарийла пайда хийбелга, цу [illegible] дӏайойла [illegible] кӏенгагӏа [illegible] ги гӏулакхашта [illegible] 1941 шера;

5. СССР Наркомзема тӏедулла дукхача шерий бальций ги лелдара рассадникаш 1941 шера кӏешагӏайоккхга:

а) эспарцета хьакъекъа—УССР Сумски, Харьковски, Сталински, Винницки областашна; Курски областан Шебекински районе; Воронежски областан Подгоренски и Р[illegible]вевски районашна; Краснодарски крайн Павловски Шлейцартски районашна, кӏера районе гиина дӏайойнараш 500 гектарал кӏезигагӏа в йоцуш, кӏента Армянски ССР Талински, Мартуникски, Сисиански районашна, кӏера рассадника гиина дӏайойнараш 200 гектарал кӏезигагӏа в йоцуш;

б) дит доахча востран хьакъекъа—Башкирски АССР Чишмински Давлекановски районашна 4 эзар гектар тӏе; Куйбышевски областан Кошкински Ново-Малыклински районашна 2.700 гектара тӏе; Орловски областан Задонски районе Воронежски областан Хлевенски районе кӏера районе 300 гектарал кӏезигагӏа доца лаьттан тӏе;

в) американски пырейн хьакъекъа—Новосибирски областан Купински районе, Омски областан Исиль-Кульски районе, Карагандински областан Тельмански районе, Кустанайски областан Мендыгаринске районе, Казахски ССР Къилбседа Казахстански областан Красноармейски районе, кӏера районе 500 гектарал кӏезигагӏа доцача лаьттан тӏе.

6. СССР Наркомзема Госсортфондена тӏедуллалда гин рассадникашна бальций лелдарна кӏешагӏа [illegible] агротехнически [illegible] лелаелга а дукхача шерий, цхьан шера, цхьаьл бальций дерригга ги кийчдела а.

СССР Наркомзема Госсортфондана мукъа дукъа гин рассадникий агроперсонал лелаелга колхозой ги лелдараш кийчбеш курсаш чекхьяргаш [illegible] дӏателарна эррига [illegible] культурий ги доккхе [illegible] кийчдара кхьаьа 3 проценте бовран мах тӏеоетта.

7. СССР Наркомзема мукъа дукъа къастаьйнчу [illegible] МТС, колхозий [illegible] лелдарашъ, колхозашта, агрономашта, Ӏалашбойшта [illegible] телара 1941 шере [illegible] фонд къастаде:

а) кхьаш юкъ дукхача шерийн цхьан шерен бальций гин кхехьа къуьсьаш делгара—300 эзар сом;

б) цочай бальций гин кхехьа къуьсьаш делгара—100 эзар сом;

в) доьхьарий оьллосомийн, [illegible] доьхьарий карбозий кхий культурий ги [illegible] къуьсьаш делгара—100 эзар сом.

IV.

Цомаши дьыгӏенаши товарни цар хьуаньамал лакхдарнех де дезарех

1. Цомаийн дьыгӏенийн хьуаньамал лакхдара дукъа колхозаш доьхьарийла йойла цомашн дьыгӏенаш товарна ер гӏуллакхаш хадахаш чекхдаке: кӏотаргах шенъар, [illegible] дӏадиар, тӏера [illegible] дӏадекар, [illegible] Шенъар, [illegible] декар, колхозта органически [illegible] мутӏаргерам лаьтта [illegible] дӏаши.

2. Цомийн дьыгӏенийн хьуаньамал [illegible] колхоза- [illegible] доьхьарийла йойла эррига цомаши дьыгӏенаш кхьа лелдаьна, бреса- [illegible] дьыгӏенаш товарна шерна гӏулла дарен дерригга балаш чекхдаламга шерна тӏе в дутлаш.

3. Республикий Совнаркомаш, крайисполкомаш, облисполкомаш доьхьарийла йойла колхозашна [illegible] цомашн дьыгӏенаш товарна кӏера шера йойла планаш уттаде, колхозой цомий бовзан [illegible]

(Йистедоьллар 4 агӏ. тӏа да)

Колхозашка хьайбашта доакъар дукхагIа хилийтарна де дезар

(Дистедоалар ер да)

порадка тIа баккхаза барг ца хилар теркаме а эша.

4. Юкъага продуктийн йоала доаккхаш дагIеннаш товара СССР Наркомзема 1942 шера план чIоагIйойла укх боаргIагIа: ушалаш ушалаш йоала лаьттош доакъадаре хьаькъаьна—300 эзар га, сиала хIозаре хьаькъаьна—100 эзар га, хIоттаргаш петараш хIозаре хьаькъаьна—250 эзар га, кхера хьаькъаьна—650 эзар га, цонаш хилийтаре хьаькъаьна—300 эзар га.

5. Колхозашта мукъа лулба районни хьунбоаккхаш раьза е долаш хьунаькъаре цонаш дагIеннаш сийрдаха, наьнаьхь, уж лаьттош дIалоа гIулакх деш лела а дергдолаш, хIаьта хьунбоаккхаш хьаш лоарадарен лорадIам бовзийта хьунашка шу тайпара доал лаьттош дерригаш а чекхдаккхаш хIанаь, дIало сиэсаш кулатташ а аргIолаш, цонаш дагIеннаш а аргIолаш.

Хьунашкарча лаьттаза доакъарой лаьттош дарна уж хIоаннаш бовзамаш дIадахара йоал колхозаш мукъабоалийтийла цхьай боахамой хьунах теладча хьаьнаш. СССР Наркомлесаи Наркомзема гIаьунаьдаш цонаш дагIеннаш кургойлаш хьунашкара лаьттош сийрдаккхара, хIозара, царех пайда эцара хьаькъаьрар инструкци бетта йоалла хан чуьлха оттаела.

6. СССР Наркомзем, республиканий Совнаркомаш, крайисполкомаш, облисполкомаш дехкарйола йойла колхозашка цонаш баьций га лелдара ер гIулакхаш чакхдаха:

а) цонаш хьийра гIулакхашта цонай баьций га доаллита хIоаьгIоллабалда, цу гIулакха цонаш кулийтача лаьттошка хIара шерашера цонаш кулийтача 10—20 га сиа 1 гектар га дехкарие дIа а юаш.

б) колхозаш дехкарйола йойла дIадахача шерашка дIайойла цонаш йоалча лаьттаех 15 процентал хIозахагIа доала дехагIа буд хьоаха лаьтташ цар тIера цонай баьций га дехкардара 1941 шера хьоастдар.

7. СССР Наркомсредмаш, Наркомсовхозаш, Пачхьалхаплан, Наркомзем дехкарйола йойла 1942 шера тракторийн гердийн йоал хьекарташ, йоалламгаш, йоал хьекарнен цонашта а дагIеннашта а доладада лаьттош херадерадарен йоала ихьи наькьаш хьаьлга лоадам болаш шерадарна йоала план 1941 шера 1 июль тIехьедача СССР Совнарком хьаькарна тIа.

8. ДагIеннаш даьча хана хьайбаш новача доакъарца Iалашдерие колхозашта могаддолда мош йолаш хьунакарнен хьайбаш доакъадарнен йоал дукхач цергийн цонаш шерен баьций а, хIаьта иштта доакъарой карбаний кхай культураш а дIаоаре.

9. Йокъал хулча районий колхозашта могаддолда доакъарийна цIаьста силос ехкагIен моша доакъар хкорчаш бала доацаш хакта хьайбашта ехкан юкъагIа силос баргаьлкхаш.

10. Цонаш дагIеннаш пайда эйбела порядка тIа дехкара дукъа республиканий Совнаркомаш, крайисполкомаш, облисполкомаш дехкарйола йойла мехкга хьекха хьаьстадьача лаьттошка цIаьста хьайбаш доаккхдолга мукъьа ца лушхьаша 1941 шера доала а дIа колхозашта хIоаьгIоллалда ерре дача даьгIеннаш—цонаш тIаьмача а дIаяйхача а—хьаьст-хьаьстача лаьттошта тIаккхаш хьайбаш доакъадолга.

11. Хьал доаал лакхьарна СССР Наркомзем, республиканий Совнаркомаш, крайисполкомаш, облисполкомаш дехкарйола йойла йол хьокхаьна эгаре лоаттIеа хенаша чакхдаьнаьхьа Iалашдар, йол чухьахча (хьал колаш дар а тIехья) фийт боле хьаьаш чухча доалача кхаза йоастча довккаш, хIаьта дIаяйнача баьций хьаькъаьна йол чухьйола йитедоакхаьда хьакха йойлача денаш 5—10 дийнахь.

12. Райисполкомашта бокъо йулаш хулча колхозашта цонаш сов йолча колхозий лаьттошка йол хьакха мукъа телдарна, цонаш пайда эцара дIалургаш йол колхозаш шера тIера пачхьалкхена дIаь дезарна дIалойла. Уж участкаш йол хьакхарна дIакъестийла хIара массаза а цонаш сов йолча колхоза бартигIа долаш долда.

13. Хана ца хьукъаь доача гIоакча доакъарашца колхозий общественни хьайбаш Iалашдара дукха 1941—1942 шш. хIара колхозе хьийола хIара мер-шера вердаьйовкаш йоала гIоача доакъарой (хьал, чаь) страховой запасаш шера хьачаш 20—30 процента бовргIагIа, цар дахьаь 1941 шера—10—15 процент, хIаьта Куйбышевски, Пензенски, Саратовски, Сталинградски, Тамбовски, Воронежски, Курски, Чкаловски, Ростовски областешта, Татарски, Башкирски, Волгерча I Немций АССР—шера хьачаш 40—50 процента бовргIагIа, цар дахьаь 1940 шера—20—25 процент.

Республиканий Совнаркомаш, крайисполкомаш, облисполкомаш дехкарйола йойла гIоача доакъарой страховой запасаш хьайра заданиш денаш йоала хан чуьл хIара районашта колхозашта дIакъахайта, хьаьст-хьаьстача районашта колхозашта беселадаш боарваш 15—20 процент страховой запасаш хьаьлла а лоалла а кулийлаш, уж запасаш бIарчача республике, крае, области йолла укх совнаш оттадеча боаравел лоаргIа кургаш а тайпара. Райисполкомаш дехкарйола йойла хIара колхозаш гIоача доакъарой страховой запасаш хьайра, порядка, царех пайда эйбара тIехьоаш оттабе.

14. СССР Наркомзема мукъа лулба областашка, крайшка, республикашка гIолла, хIаьта облисташка—районашка гIолла, районашка—колхозашка гIолла дерригача тайпахьара доал доакъарой хилдареи йоала иттаннаш отчетность 1941 шера 10 июне дехь юхье хьа.

15. Цонай-дагIеннаш бовзамаш, селекци, дукхача шерай, цхьа шера, цонай баьций га лелдаре агротехника доакъарой овласмешкаш, силосаш карбаний хкай культурой, доакъарийна силос йоалдара Iилман-тохкаман йолла Iилман-методикан хьалхе лелаеш тIа дукхалда Ленина цIерагIа йолча Еррагсоюзан кортбоамаш Iилмий академешка В. Р. Вильямса цIерагIа йолча Еррагсоюзан кортбоамаш Iилман тохкаман институтан.

V.

доакъарош порадарах, царех пайда эйбарах, дIахьушхарна уж кейчдарах.

1. Доакъарош доал доваш дIакхийтолга дIадахара дукха колхозашта тIаьдолалда доакъарош порадарна, царех пайда эйбара, уж дIакхийтара ер порядок оттаела:

а) хьаш лоладача бригадашта звенолпешка гулдь деррига доакъарош уж хьашиарча чу ма хIоаьцетъ а лай ца доаеттош поаттаделта Iалашдача хьале (йол, ча—диха еттача колаша, аргIашка а отар чу, силосомш—ларрайш уж поаттабеча могтигашкки аргIашкаш) хIа а диста дIахьа колхоза правленешта лаьттагIа, доакъарой доала дахкл, доакъарашта колаш аргIашт даре дохьй белгиа а ела, хIаьта уж тIаьдахар дIа а кхаз.

б) доакъарош меттаьа хилийтареи царех найса пайда эйбарен бокьача бехктокхамера бо колхозий председательаш кладовщикаш.

Йоахийча колхозий правленешта могаддола кладовщикашта доалча новкъостьа помощникаш—фуражираш хьостабелга;

в) колхоза правлени дехкарйола 1 октябрая тIехьа ца доалийташ хIара бетта йоала чуьаь кхоабача дерригача хьахогIа доакъарош дIакхийтара план чIоагIде, дагIеннашта доахо ва кьачхоча хьайбаш цхьакхарча боарахьагIа дерригача тайпаех долча доакъарашта Iалашдергдолча тайпара; хIаьта иш кхоачхьарча хIара бетта тохкам бе а;

г) концентрированни доакъарошта а ра сиеш тIоадал йоаллеи тIомаш доакъараш колхоза председателе счетоводах хулгаш хьаьдолча ордерех фермий заведующаш кладовщикашта е фуражирашта дIаттовлар порадок оттайойла;

д) фермий заведующаш шедIаийда доакъараш меттаьа хилийтарен дIакхийтарен колхоза правленешта хьалхашка битаеча бехктокхамера хилар оттадолаш;

е) колхозий ревизионни комиссешта могаддолда концентрирова... тIоадал йоаллеа, тIома доакъа... бу хьале да, иштта лорадзу... йолча пайда эйбай хьекаш а... бетта тохкамаш деола.

2. СССР Наркомзем дехкар... йойла, СССР Пачхьалкхаплан... хьаьна укх шера 1-ча июля... ь, СССР СНК чIоагIъе тIаа... колхози доача а дIахьийнача... хьарой учетан формаш.

3. Доакъарех декагIа пайда э... дукха колхозашта могадолда... хьайбашта дулаш дIадахаило... ча гIад теалига, гIоадаьлга,... хьаьаш оьшача, оттагIа, оа... ша оттагIа, кхортоаш хIакхаш...

4. МТС директорашта дехкар... боаба хIара комбайн чак токхаш... ечеш могаш гулъечеш хIама... Iалашьа.

5. Колхозий правленешта ... дехкарйола йоала доакъараш гул... колхозашца хьаьстта цонаш... хIоашаш леладу хьайбаш ... рашца Iалашдара лорадIам а... чакхдаха, уж хьаьлгаман де... дIакхийтара.

6. Колхозий правленешта ... лулба пачхьалкхенна ... хIоанатдаре, общественни ... баш доаа доакъарашка Iалашд... отташ страховой запасаш хьа... йоаа гулде хьаьчула тIеьхагIа... дехха цонаш даьха йоал ... хIозагIа хкача а даха делла... хьаьлгаман денош доаккхь... чакхдаш болча колхозашта... хьоастделга, хIаьта иштта ... хьавашнаш жаргал хьекха ... мукъа тела е.

Колхозий правленешта ... да, хIозаьнца ... тедаь хьаьлгаман денош ... вовчадашу колхозий болча... йойла хьекаш цонаш ... та пайда эйбаш ... хьайбашта долча доакъарой... тIерха лаьттошка дIадача до... рой овласоиний гIелда Iала...

ТАСС

Саратовски кооперативни институте (Карел.-Финск ССР) 2-ча курсе студенткаш Е. Тарасенкова (аьттехь) М. Иванова колхозашка Iилмаш Iама баьла.

Д. Михайлов фото. ТАСС фото.

Наьсарен-Вокзале хий д

Наьсарен района центре—Наьсарен-Вокзале хий дилара бала доалаьда.

Хьаь укх сахьата турба... лахкарна саьгар йоалайшна ... 1872 метр дIахьаьа долаш... гар йоалийча болх беш 18 са... Из берригга гIерра хьайба... 40.000 сом гIергда.

Болхаш дийтар а района ко... наьлаш бовзамаш отдел.

Хий дилча дергда укх ... хоарал тIеьла ца доалаш... гIергIа чий дIа-оа хьаьл... йола 3 колонка. Цул совгIа... чухьоргда хьаьлгаман ... рашка, цар ьача лахкаргIа.

Хердача водопроводе доаккх... саьаш 250.000 литр хий ... Цу хьаь Iалашъергда гI... МТС, Наьсарен-Вокзалера ... школа, бера ясля.

Бехктокхама редак

Хь. М. УЖАХ

Сф 150 Редакцей адрес: Наьсарен-Вокзал, ул. Сталина № 24 „Наьсарен колхозхо" хьаьта газета типография. Тираж 2000 экз.